

(33)

Van: [redacted]@vwa.nl]

Verzonden: vrijdag 28 september 2007 11:04

Aan:

CC:

Onderwerp: RE: Veterinair onderzoek Q koorts

Bijlagen: Veterinair onderzoek Q koorts 0907 3.doc; Veterinair onderzoek Q koorts 0907 2.doc

Hallo

Bij deze een paar suggesties bij het stuk over 'veterinair onderzoek Qkoorts':

1. tekst zonder arceringen

2. + arceringen

Heb het zoals je ziet puur ter info (ivm. set kamervragen Pvd) ook aan
(volgende week bespreking PG/VGP/VD/VWA nav. TK-vragen).

gestuurd

Hoor graag wat jullie vinden.

Groet,

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: [redacted]@vwa.nl]

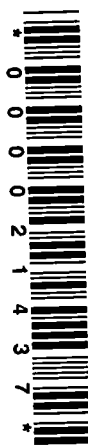
Verzonden: donderdag 27 september 2007 18:51

Aan: [redacted]

CC: [redacted]

Onderwerp: Veterinair onderzoek Q koorts

zie enkele opmerkingen in de kantlijn.
verder mee eens.

Veterinair onderzoek Q-koorts

Middenlange termijn

Over de epidemiologie en de kliniek van Q-koorts bij herkauwers bestaat nog een groot aantal kennishiaten. Om die hiaten op te vullen en de voorwaarden voor een doelmatige Q-koorts monitoring te creëren zijn door de GD aanbevelingen, die in eerste instantie voor de rundveesector zijn bedoeld, gedaan. Aangezien, gelet op de ervaringen in het buitenland, vooral kleine herkauwers met uitbraken bij de mens in verband worden gebracht, moet worden overwogen een eventueel onderzoek initieel op deze diersoorten te focussen en in een later stadium de scope van het onderzoek met de rundveesector uit te breiden. De onderzoeksvragen betreffen, in het kort weergegeven en daar waar van toepassing aangevuld met de schapen- en geitenhouderij

- Validatie diagnostische methoden in diverse matrices (excreta, stof en lucht) Met serologische methoden moet onderscheid gemaakt kunnen worden tussen 'oude' en recente infecties. PCR voor zowel detectie als kwantitatieve analyse
- Kennisontwikkeling over klinische verschijnselen bij herkauwers in combinatie met bedrijfskengetallen voor een vroegtijdige detectie van besmette bedrijven; systematisch onderzoek naar *Coxiella burnetii* bij aborterende runderen
- Bepalen mate en tijdsperiode van uitscheiding via diverse excreta bij schapen- en geitenbedrijven met/zonder kliniek
- Bepalen meest geschikte onderzoeksmatrix voor het vroegtijdig opsporen van besmette bedrijven en dieren in combinatie met een set prioritaire criteria (klinische verschijnselen en bedrijfskengetallen)
- Bepalen van de meest geschikte onderzoeksmatrices voor het beoordelen van het volksgezondheidsrisico in combinatie met klimatologische parameters
- Onderzoek van de intrinsieke eigenschappen van *Coxiella burnetii* die de overleving, in b.v. gecomposteerde potstal-mest of na het uitrijden van mest op het land, bepalen
- Onderzoek introductie en verspreiding van Q koorts in en tussen koppels en tussen verschillende diersoorten (rund, schaap, geit)
- Uitvoering van effectiviteitsstudies (epidemiologisch en economisch) van vaccins en behandelingen met antibiotica
- Uitvoering van effectiviteitsstudies (epidemiologisch en economisch) van diverse interventie maatregelen op management niveau zoals: mestbehandeling, ontsmetten, opruimen van uitscheiders, desinfecteren van de afkalfruimte
- Vergroten van kennis van Q fever binnen de Nederlandse rundvee-, schapen en geitenwereld (dierenartsen, veehouders, etc.).

Korte termijn

De huidige manier van veterinaire bronopsporing stuit door aard en omvang van de momentele uitbraak op zijn grenzen. Het lijkt er namelijk op dat er behalve een puntbron in Herpen ook nog een diffuus infectiegebeuren een rol speelt. Bij de 13 geitenbedrijven die in 2006 en 2007 met Q-koorts te maken hebben gehad wordt door de GD momenteel een onderzoek naar risicofactoren ingesteld. Het zou wel eens kunnen dat deze onderzoeksopzet nog te beperkt is omdat andere geitenbedrijven (en schapenbedrijven) niet onderzocht worden. Het aantal patiënten blijft onderhand toenemen terwijl er nog steeds niet meer dan indicaties zijn die in de richting van de geitenhouderij wijzen. De case-controlle studie in Herpen zal daar waarschijnlijk verandering in teweeg brengen, maar de resultaten van dat onderzoek zullen niet zonder meer voor de rest van Noord Brabant toepasbaar zijn.

Alleen met een breed opgezet onderzoek van stofmonsters van alle geitenbedrijven in het getroffen gebied kan een indruk worden verkregen over de Q-koorts situatie op bedrijfsniveau (insteek: 'quick and dirty'). Aantonen van *Coxiella* in stofmonsters kan in principe met behulp van de PCR. Een gevalideerde, kwantitatieve PCR is echter nog niet voorhanden.

Ook zonder gegevens van uitgebreide studies over de effectiviteit van diverse management maatregelen op bedrijfsniveau moet de geiten- en schapensector voor het komende lammerseizoen over voorzorgsmaatregelen worden geïnformeerd. Te denken valt daarbij o.a. aan het hanteren van bepaalde mestregimes, het laten aflammeren in kraamhokken en het onmiddellijk en zorgvuldig verwijderen van geboortematerialen. Uit een literatuurstudie moeten voldoende gegevens kunnen worden gegenereerd voor goed onderbouwde adviezen.

Opmerking | : De verwerpers worden gezien als grootste smetstof bronnen. Daarom valt te overwegen om verworpen lammeren en nageboortes (schaap & geit) kosteloos te onderzoeken: via de vakbladen te initiëren.

Opmerking : Ik weet niet of stofmonsters een goed medium zijn om te monitoren. Alternatief is afweerstoffen in tankmelk (zie runderonderzoek) of PCR in tankmelk: voor beide geldt: monstername is eenvoudig en niet kostbaar.

Aanbevelingen

- Maak Qkoorts bij kleine herkauwers aangifteplichtig volgens de lijst met agentia die in afstemming met de minister van VWS is vastgesteld
- Definieer in consortiumverband, analoog aan NT-MRSA, de prioritaire onderzoeksvragen (early warning en respons) en stel een project op met de daarin de relevante deelprojecten op medisch en veterinair terrein (Cib, CIDC, VWA, GD)
- Schenk daarbij prioritair aandacht aan bedrijfs management adviezen tbv van de geiten- en schapensector (deskstudie)
- Informeer de branche- en koepelorganisaties vroegtijdig over de voorgenomen (deel)projecten alsmede tussentijds over relevante interventie maatregelen.

Veterinair onderzoek Q-koorts

Middenlange termijn

Over de epidemiologie en de kliniek van Q-koorts bij herkauwers bestaat nog een groot aantal kennishiaten. Om die hiaten op te vullen en de voorwaarden voor een doelmatige Q-koorts monitoring te creëren zijn door de GD aanbevelingen, die in eerste instantie voor de rundveesector zijn bedoeld, gedaan. Aangezien, gelet op de ervaringen in het buitenland, vooral kleine herkauwers met uitbraken bij de mens in verband worden gebracht, moet worden overwogen een eventueel onderzoek initieel op deze diersoorten te focussen en in een later stadium de scope van het onderzoek met de rundveesector uit te breiden. De aanbevelingen betreffen, in het kort weergegeven en daar waar van toepassing aangevuld met de schapen- en geitenhouderij

Met opmaak

Verwijderd: de

- Validatie diagnostische methoden in diverse matrices (excreta, stof en lucht). Met serologische methoden moet onderscheid gemaakt kunnen worden tussen 'oude' en recente infecties. PCR voor zowel detectie als kwantitatieve analyse
- Kennisontwikkeling over klinische verschijnselen bij herkauwers in combinatie met bedrijfskengetallen voor een vroegtijdige detectie van besmette bedrijven
- Bepalen mate en tijdsperiode van uitscheiding via diverse excreta bij bedrijven met/zonder kliniek
- Bepalen meest geschikte onderzoeksmatrix voor het vroegtijdig opsporen van besmette bedrijven en dieren in combinatie met een set prioritaire criteria (klinische verschijnselen en management)
- Bepalen van de meest geschikte onderzoeksmatrices voor het beoordelen van het volksgezondheidsrisico in combinatie met klimatologische parameters
- Onderzoek van de intrinsieke eigenschappen van Coxiella burnetti die de overleving, in b.v. gecomposteerde potstal-mest of na het uitrijden van mest op het land, bepalen.
- Onderzoek introductie en verspreiding van Q koorts in en tussen koppels en tussen verschillende diersoorten (rond, schaa, geit).
- Uitvoering van effectiviteitsstudies (epidemiologisch en economisch) van vaccins en behandelingen met antibiotica.
- Uitvoering van effectiviteitsstudies (epidemiologisch en economisch) van diverse interventie maatregelen op management niveau zoals: mestbehandeling, ontsmetten, opruimen van uitscheiders, desinfecteren van de afkalfruimte.
- Vergroten van kennis van Q fever binnen de Nederlandse rundvee-, schapen en geitenwereld (dierenartsen, veehouders, etc.) vergroten.

Verwijderd: <#>Kennisontwikkeling over klinische verschijnselen bij herkauwers.¶

Verwijderd: .

Met opmaak: opsommingstekens en nummering

Verwijderd: .

Verwijderd: .

Verwijderd: .

Verwijderd: Evenwel van belang voor het begrip van de dynamiek van de verspreiding van Q-koorts is een betere kennis over de intrinsieke eigenschappen van Coxiella burnetti die de overleving, in b.v. gecomposteerde potstal-mest of na het uitrijden van mest op het land, bepalen.¶

Opmerking [1]: De verwerpers worden gezien als grootste smetstof bronnen. Daarom valt te overwegen om verworpen lammeren en nageboortes (schaa & geit) kostenlos te onderzoeken : via de vakbladen te initiëren.

Verwijderd: Door

Opmerking | Ik weet niet of stofmonsters een goed medium zijn om te monitoren, Alternatief is afweerstoffen in tankmelk (zie runderonderzoek) of PCR in tankmelk: voor beide geldt: monsternamen is eenvoudig en niet kostbaar.

Verwijderd: Plotten van positief geteste bedrijven tegen patiëntgegevens kan indicaties opleveren over eventuele onopgemerkte bronnen.¶

Korte termijn

De huidige manier van veterinaire bronopsporing stuit door aard en omvang van de momentele uitbraak op zijn grenzen. Het lijkt er namelijk op dat er behalve een puntbron in Herpen ook nog een diffuus infectiegebeuren een rol speelt. Bij de 13 geitenbedrijven die in 2006 en 2007 met Q-koorts te maken hebben gehad wordt door de GD momenteel een onderzoek naar risicofactoren ingesteld. Het zou wel eens kunnen dat deze onderzoeksopzet nog te beperkt is omdat andere geitenbedrijven (en schapenbedrijven) niet onderzocht worden. Het aantal patiënten blijft onderhand toenemen terwijl er nog steeds niet meer dan indicaties zijn die in de richting van de geitenhouderij wijzen. De case-control studie in Herpen zal daar waarschijnlijk verandering in teweeg brengen, maar de resultaten van dat onderzoek zullen niet zonder meer voor de rest van Noord Brabant toepasbaar zijn.

Alleen met een breed opgezet onderzoek van stofmonsters van alle geitenbedrijven in het getroffen gebied kan een indruk worden verkregen over de Q-koorts situatie op bedrijfsniveau (insteek: 'quick and dirty'). Aantonen van Coxiella in stofmonsters kan in principe met behulp van de PCR. Een gevalideerde, kwantitatieve PCR is echter nog niet voorhanden.

Ook zonder gegevens van uitgebreide studies over de effectiviteit van diverse management maatregelen op bedrijfsniveau moet de geitensector en schapen voor het komende lammerseizoen over voorzorgsmaatregelen worden geïnformeerd. Te denken valt daarbij o.a. aan het hanteren van bepaalde mestregimes, het laten aflammeren in kraamhokken en het onmiddellijk en zorgvuldig verwijderen van geboortematerialen. Uit een literatuurstudie moeten voldoende gegevens kunnen worden gegenereerd voor goed onderbouwde adviezen.

Aanbevelingen

- Maak Qkoorts bij kleine herkauwers aangifteplichtig volgens de lijst met agentia die in afstemming met de minister van VWS is vastgesteld
- Definieer in consortiumverband, analoog aan NT-MRSA, de prioritaire onderzoeksvragen (early warning en respons) en stel een project op met de daarin de relevante deelprojecten op medisch en veterinair terrein (Cib, CIDC, VWA, GD)
- Schenk daarbij aandacht aan bedrijfs management adviezen tbv van de geiten- en schapensector (deskstudie).

Met opmaak:
opsommingstekens en
nummering

Verwijderd: -Overweeg een breed opgezette Q-koorts studie conform voorstel GD. Start vóór het komende lammerseizoen in 2008. Wie: GD, CIDC. ¶
 -Overweeg een onderzoek naar het voorkomen van Coxiella bij geitenbedrijven in NB. Vindt plaats in najaar 2007. Wie: GD, Cib, VWA. ¶
 -Laat bedrijfs management adviezen formuleren tbv van de geitensector. Baseer de adviezen op een literatuurstudie. Maak de adviezen beschikbaar voor het komende lammerseizoen. Wie: GD, LNV, sector ¶
 ¶

Van: @vwa.nl]
Verzonden: dinsdag 2 oktober 2007 9:26
Aan:
CC:
Onderwerp: RE: qkoorts

Beste .

Ok, wachten we voor de rest nog even op fietsende . Morgen zien we elkaar bij OMT.
Neem aan dat jij de inhoud/stvz. (veterinaire component) daar toelicht waar nodig
adhv. een paar slides (licht daar de organisatie even over in; zie daarvoor door mij
doorgezette mail van /LCI).
Groet,

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: i@gddeventer.com]
Verzonden: maandag 1 oktober 2007 16:51
Aan: \
CC:
Onderwerp: RE: qkoorts

Beste .

Je krijgt in aanvulling op het onderstaande z.s.m nader bericht.
zit deze week echter ergens op de fiets en hij is het dichtst bij de uitvoering
betrokken.

Wat ik weet resp. doorkrijg is het volgende:

De medewerking van de veehouders: ze niet erg happy met het onderzoek vooral door alle
publiciteit er omheen ("geitengriep") en ze hebben dus de nodige achterdocht. Het kost
veel tijd en overredingskracht ze te overtuigen. Het is ook vooral een belangrijk
signaal voor de monitoring naar de toekomst toe.

Voor wat betreft de verwerking van de data is er een dezer dagen een gesprek tussen
ons hoofd epidemiologie en I . om een en ander af te
regelen (werkwijze, vraagstellingen, wet bescherming persoonsgegevens etc.). Het is
duidelijk dat alle verzamelde data voor zover dat mogelijk en nuttig is in de analyse
moeten worden meegenomen.

Voor de monsterverzameling is er contact geweest met I /RIVM c.s. hoe dat
het beste nu en straks is te regelen. Wat er precies is uitgekomen/afgesproken weet ik
(nog) niet, vgl mijn informatie geen obstakels, meer de planmatigheid: waarom wat en
wanneer tegen welke
kosten: relatief kostengunstig aanhaken op bestaande monsterstromen of bijzondere
wensen: dan gaan uren echt tellen.

Vr gr

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: C @vwa.nl]
Verzonden: maandag 1 oktober 2007 13:41
Aan: I
CC: I

Onderwerp: RE: qkoorts

Hallo

Heb nav. onderstaande mail nog geen respons gekregen. Dat zou wel
plezierig zijn ikv. overleg dat met VD/PG en VGP (c.q. BAO) plaats
vindt. Zou in dit kader graag weten: 1. wat is de uiteindelijke versie
van de vragenlijst tbv. bedrijfsbezoeken; 'deze ook graag deponeren op
het Qkoorts kantoor' 2. wat is de stvz. mbt. geplande bedrijfsbezoeken;

is het gelukt om bij veehouders die 'makkelijker' bereid waren om mee te werken participatie van VWA/ te regelen. 3. is het gelukt om - conform onderstaande mail - nog secties c.q. aangeboden te krijgen teneinde materiaal te verzamelen voor het optimaliseren van diagnostiek (dit 'ten koste' van kosten gepaard gaande met bezoeken aan de bedrijven uit 2006). 4. is inventarisatie - conform mail - van percelen waarop mest is uitgereden incl. bepalende risicofactoren verband houdend met dit mestbeleid, meegenomen bij de te verzamelen info; heeft in ieder geval nog data van de bedrijven die hij heeft bezocht en die meegenomen zouden moeten worden bij het plotten van data. Het zou - naast genoemd overleg met beleidsdirecties - mede tbv. BAO Qkoorts, uitermate plezierig zijn om eea. helder te hebben. Hoor graag van jullie. Groet,

> -----Oorspronkelijk bericht

> Van:

> Verzonden: woensdag 19 september 2007 11:32

> Aan:

> CC:

> Onderwerp: qkoorts

>

> Beste

> Inmiddels een paar mailtjes en telefoontjes voorbij gekomen mbt.

> project Qkoorts Noord-brabant:

> - meldde dat medewerking van betrokken veehouders lastig te

krijgen is en dat bezoek van meerdere dierenartsen (GD +

sommigen zou kunnen doen besluiten om zowiezo niet mee te werken. Met

is afgesproken dat bij degenen die mee willen werken er naar

gestreefd wordt om die combinatie wel te realiseren. Snelle, adequate

dataleverantie is i.r.t. het medische project echter een absolute noodzaak

en dat mag daardoor niet in gevaar gebracht worden

> - I.r.t. eerder mailtje mbt. materialen van dieren die nu 'kwakkelen' en

waarvan houders vinden dat ze onderzocht zouden kunnen worden: gezien de

noodzaak tot het verkrijgen van materiaal voor ontwikkeling/validatie

diagnostiek (kennisvraag aan RIVM i.s.m. GD en CIDC) is het nodig dat:

- bij bezoek bedrijven dienen vragen worden gesteld mbt. diergezondheid

(nog kwakkelende dieren c.q. nieuwe abortussen; in

dat geval dieren laten inzenden naar GD voor sectie en isolatie

materialen; kosten: bezoeken aan bedrijven uit 2006

verminderen om daarmee de kosten van inzenden/sectie en isolatie

materialen te dekken)

> - zeker stellen dat in de anamneses duidelijkheid wordt verkregen over

de percelen waarop mest is/wordt uitgereden alsmede specifieke

informatie over de risicofactoren (wanneer, hoe lang ligt het aan de

oppervlakte, hoe diep wordt het daarna ondergewerkt etc. Verkregen

informatie (ligging percelen, zeker die uit 2007) moet m.i. zodanig zijn

dat geplot kan worden tegen patientgegevens/klimaatfactoren.

> - het zou onder de overeengekomen voorwaarden (i.s.m. deskundigen

RIVM/VWA/binnenskamers bij GD/vetrouwelijk) goed zijn om nu vast de

humane data te plotten tegen de bedrijfsgegevens (AW) als voorscreening;

aanvullende data (percelen met mest) kunnen dan later ingevuld worden.

> Op komend OMT moet in ieder geval gemeld kunnen worden dat deze data

'geleverd' worden.

> Hoop van harte dat het allemaal gaat lukken.

> Groet,

>

>

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks

Inherent in the electronic transmission of messages.

2013

(3.5)

Van: @gddeventer.com]
Verzonden: dinsdag 2 oktober 2007 20:47
Aan:
Onderwerp: FW: agenda regionale bijeenkomst Q-koorts
ter info

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van:
Verzonden: maandag 1 oktober 2007 16:26
Aan:
CC: \
Onderwerp: RE: agenda regionale bijeenkomst Q-koorts

I.s.

Allereerst mijn excuses voor het feit dat ik niet aanwezig kan zijn op de regionale bijeenkomst Q koorts. Mijn collega is deze week ook verhinderd.

Voor wat betreft het veterinaire deel kan ik hetvolgende melden:

1- de praktiserende dierenartsen hebben deze zomer een informatieve mailing via de KNMvD ontvangen (= brief zoals opgesteld door VWA en GD

2- Het inventariserend onderzoek op de 13 besmette bedrijven is in gang. De publiciteit "geitengriep" maakt dat de medewerking veel minder vanzelfsprekend is en wordt het onderzoek met de nodige argwaan bekeken. Voor het verwerken van de data is een afspraak gemaakt met ons hoofd epidemiologie,

Het gesprek zal een dezer dagen plaatsvinden. Voor de koppeling tussen de data van de bedrijven en de gegevens van de Q fever patienten (RIVM) is een oplossing gevonden. GD moet zich houden aan de wet bescherming persoonsgegevens daardoor zullen de uitkomsten van het onderzoek niet herleidbaar mogen zijn naar personen of bedrijven.

3- VWA en GD hebben samen een memo opgesteld tbv het OMT van woensdag a.s. inzake de onderzoeksvragen: prevalentie, interventie, en preventie zijn de sleutelwoorden. Onderzoek naar prevalentie, kliniek en risicofactoren bij runderen was al voor de uitbraak door het bedrijfsleven besloten en is gaande.

4- GD heeft twee publicaties aan het Tijdschrift voor Diergeneeskunde aangeboden : een recente literatuur survey (2007) en de beschrijving van o.a. kliniek en diagnostiek van Q fever op geitenbedrijven.

met vriendelijke groet

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: \
Verzonden: maandag 1 oktober 2007 14:23
Aan: D

Onderwerp: agenda regionale bijeenkomst Q-koorts

Geachte dames, heren,

Hierbij de agenda voor de regionale bijeenkomst Q-koorts.

Datum: 4 oktober 2007

Plaats: GGD hart voor Brabant, Vogelstraat 2, 's-Hertogenbosch

Zaal: 4.1

Bericht

Met vriendelijke groet,

Hart voor Brabant

coördinerend secretaresse
Bureau infectieziektebestrijding
maandag, dinsdag, woensdag
08.00 uur – 16.30 uur
T: 073 - 640 40 77
F: 073 - 612 45 15
E:

367

Van: [gddeventer.com]

Verzonden: maandag 22 oktober 2007 10:48

Aan:

Onderwerp: Q fever afsa besmette bedrijven1

Bijlagen: Q fever afsa besmette bedrijven1.doc

beste

hierbij een stukje vertaald uit het Franse AFSA rapport mbt aanpak op besmette bedrijven.
de onderbouwing van de vaccinatie en antibiotica behandelingen is wel erg summier.

3.2 Aanbevelingen met betrekking tot de Q-koortshaarden bij herkauwers

De veelheid aan reservoirs en vectoren, de hoofdzakelijke aerogene transmissie van de bacterie en de grote resistentie tegen uitdroging maken dat een eradicatiepolitiek nauwelijks overwogen kan worden.

Dit neemt niet weg dat, gezien het feit dat herkauwers de belangrijkste herkomst van humane besmettingen vormen, de effectiviteit van maatregelen die de excretie van besmette herkauwende (landbouw)huisdieren beperken (hygiënemaatregelen, antibioticumtherapie, vaccinatie met een fase I-vaccin) gevalideerd dienen te worden.

Hoewel onder de besmette bedrijven het onderscheid tussen uitscheiders en niet-uitscheiders (op bedrijfsniveau) moeilijk is, adviseren de experts vooralsnog om deze maatregelen toe te passen bij koppels met klinische symptomen of wanneer ze in verband staan met een humane infectie en om de maatregelen te valideren.

In de praktijk betekent dit, dat in het geval van een *Coxiella burnetii*-haard (koppel met klinische symptomen of in verband staand met een humane infectie, geïdentificeerd met behulp van PCR en ELISA), om het risico van transmissie naar andere koppels of naar de mens te verlagen, de experts op dit moment aanbevelen om:

- de hygiënemaatregelen toe te passen die hiervoor beschreven zijn (§ 2.3.1.2)
- de dragende vrouwelijke dieren te behandelen met antibiotica die werkzaam zijn tegen *Coxiella burnetii* gedurende de laatste maand van de dracht (§ 2.2)
- vaccinatie met een fase I-vaccin van alle dieren in de koppel en van de naburige koppels gedurende een voldoende lange periode om de verspreiding van de bacterie tegen te gaan (§ 2.4)
- het toepassen van de aanbevelingen voor de bescherming van de humane gezondheid rondom de haarden (§ 1.3.1.3)

De experts herhalen dat alleen melk van dieren in perfecte gezondheid voor humane consumptie afgeleverd mag worden (artikel R224-60 van de Code Rural).

Ook adviseren de experts om de exacte praktische voorwaarden voor een bestrijdingsprogramma voor besmette koppels vast te stellen op nationaal niveau en te valideren in het veld, in samenspraak met de organisaties in de sector, zowel agrarisch als veterinaire.

Kader Afssa no. 2

De Afssa adviseert:

- het geleidelijk invoeren van een bestrijdingsprogramma voor Q-koorts, verplicht of vrijwillig
- het uitvoeren van een pilot-studie in het veld, waarmee de resterende diagnostische en preventiemethoden kunnen worden gevalideerd
- het initiëren van het certificeringsproces op bedrijven die rauwe melk of rauwmelkse kaas produceren, zo gauw betrouwbare opsporingsmethoden beschikbaar zijn, en deze certificering geleidelijk te laten evolueren naar mate de validatie van de diagnostische methoden vordert
- geen rauwe melk of producten op basis van rauwe melk te laten consumeren door personen met een verzwakte gezondheid (zoals dit reeds elders aanbevolen wordt), ondanks het feit dat het lijkt vast te staan dat vanuit besmette dieren die uitscheider zijn, de route via de luchtwegen de belangrijkste en meest frequente besmettingsroute bij de mens is, want de

melk van besmette dieren kan *Coxiella burnetii* bevatten in concentraties tot 1000 keer de dosis die nodig is om een cavia te infecteren (zie bijlage 1 van het rapport). Ook zijn seroconversies geobserveerd bij consumenten van rauwe melk met niet-constante klinische symptomen onder omstandigheden waarbij besmetting via de aerogene route onwaarschijnlijk is (zie bijlage 1 van het rapport).

- naast de maatregelen in het rapport voor het bestrijdingsprogramma voor besmette bedrijven die als uitscheiders van *Coxiella burnetii* zijn geïdentificeerd (hygienemaatregelen, antibioticatherapie, vaccinatie, ...) de melk afkomstig van deze bedrijven te pasteuriseren (lage pasteurisatie op 72 °C gedurende 15 seconden).

3.3 Aanbevelingen betreffende de bescherming van de humane gezondheid

Wetende dat de prevalentie van humane Q-koorts wordt onderschat, is het belangrijk in eerste instantie de mensen die werkzaam zijn in de gezondheidszorg beter te informeren over de verschillende klinische vormen waaronder de ziekte zich kan uiten. Informatie is beschikbaar op de internetsite van het Centre Nationale de Reference:

<http://ifr48.free.fr/recherche/labo/ricksettsies/ricksettsies.html>.

Naast deze informatie voor de medische beroepsgroepen is het ook noodzakelijk om informatiemiddelen te ontwikkelen voor de populaties met een verhoogd gezondheidsrisico:

- rekening houdend met het feit dat de mate van expositie aan *Coxiella burnetii* verschilt voor de drie populaties die in dit rapport worden onderscheiden (<algemene populatie>, <plattelandspopulatie>, <populatie in direct contact met de herkauwers>).
- rekening houdend met het feit dat de ernst van de gevolgen verschilt afhankelijk van de situatie van elk individu ten aanzien van de persoonlijke risicofactoren (hartklepaandoeningen, immunodepressie, zwangerschap)

Het is verstandig aanbevelingen te formuleren, enerzijds ten behoeve van de huisartsen, anderzijds ten behoeve van de populatie met een verhoogd gezondheidsrisico, waarbij rekening wordt gehouden met de verschillen in expositie en de specifieke gezondheidstoestand van de individuen.

37

Van: @grddeventer.com]

Verzonden: maandag 29 oktober 2007 16:55

Aan:

Onderwerp: FW: Prevalentie onderzoek Q fever schaap en geit

Bijlagen: Prevalentie onderzoek KH_def 281007.doc

ter info hetgeen door is opgesteld en zojuist naar de deelnemers van het overleg ten huize van de VWA is gezonden.

vr gr

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van:

Verzonden: maandag 29 oktober 2007 16:53

Aan:

CC:

Onderwerp: Prevalentie onderzoek Q fever schaap en geit

L.S.,

Zoals afgesproken zijn er een aantal voorstellen voor het doen van een prevalentieonderzoek Q fever bij schapen en geiten geformuleerd.

In het stuk zijn verschillende uitvoeringsopties aangegeven.

Voor wat betreft de uitkomsten hoeveel bedrijven in NL zijn besmet is bij het eerste voorstel uitgegaan van de aantallen nodig voor de gebruikelijke 95% betrouwbaarheid en 5% nauwkeurigheid.

Graag commentaar, opmerkingen, keuzes en/of aanvullingen. Kortom graag aangeven waar de voorkeur naar uit gaat.

Op basis hiervan zullen we dan graag een gedetailleerde offerte incl. financiële onderbouwing uitbrengen.

Met vriendelijke groet,

Q-fever prevalentieonderzoek bij kleine herkauwers

Inhoudsopgave

Inleiding

Kennishiaten en onderzoek

Prevalentieonderzoek *Coxiella burnetii* op schapen- en geitenbedrijven.

20-12-2012

versie 1

Verwijderd: 29-10-2007

Q-fever prevalentie onderzoek bij kleine herkauwers

Inleiding

Q-fever is een zonoöse die wordt veroorzaakt door de bacterie *Coxiella burnetii*. Een besmetting van de mens verloopt vaak symptoomloos of met milde klachten maar kan ook gepaard gaan met meer of minder ernstige griep met hoge koorts, hoofd- en spierpijn, misselijkheid en braken, hoesten en longontsteking. Besmetting van zwangere vrouwen kan leiden tot problemen met de zwangerschap. In drie tot vijf procent van de gevallen wordt de ziekte chronisch en kan dan gepaard gaan met onder andere long-, lever- en hartklepontstekingen. Mensen kunnen elkaar niet besmetten.

Q-fever is tijdens de vergaderingen van de Begeleidingscommissies Monitoring Kleine Herkauwers de afgelopen jaren een aantal keren aan de orde geweest. Sinds 2005 is deze diagnose namelijk een aantal keren gesteld op melkgeitenbedrijven en een schapenbedrijf met een abortusprobleem. De veroorzakende bacterie kan door kleine herkauwers massaal worden uitgescheiden maar ook runderen en andere diersoorten kunnen een rol spelen bij de besmetting van de mens.

De afgelopen maanden is in ons land een toename vastgesteld van het aantal gevallen van Q-fever bij de mens. Het gaat om enkele tientallen gevallen en de meeste daarvan komen voor in de provincie Brabant. In andere jaren wordt deze diagnose in ons land slechts tien tot twintig keer per jaar gesteld. Q-fever bij de mens is aangifteplichtig en naar aanleiding van bovenstaande ziektegevallen is een onderzoek gestart om potentiële bronnen in kaart te brengen. GD is daar nauw bij betrokken. In eerste instantie heeft een dierenarts van GD samen met een dierenarts van VWA in dit kader een besmet geitenbedrijf bezocht in de naaste omgeving van een concentratie van humane patiënten. Ook heeft GD anoniem informatie ingebracht over andere bevestigde gevallen, daarbij benadrukkend dat een verband tussen deze gevallen en de gevallen bij de mens niet zondermeer is bewezen. Inmiddels zijn alle dertien melkgeitenbedrijven bezocht waar sinds 2005 Q-fever is bevestigd en de informatie die tijdens de bedrijfsbezoeken is verzameld wordt geanalyseerd door RIVM en GD met in acht neming van de privacy regels.

Kennishiaten en onderzoek

Er bestaan veel onduidelijkheden over *Coxiella burnetii*, de gevolgen voor schapen- en geitenbedrijven op korte en lange termijn, de risico's voor de omgeving en de mogelijkheden om deze risico's in te dammen. In grote lijnen bestaan de hiaten in kennis op de volgende terreinen:

1. Kennis over de introductie op een bedrijf, de klinische verschijnselen op korte en lange termijn;
2. Kennis over de diagnostische mogelijkheden in verschillende situaties en voor verschillende vraagstellingen;
3. Kennis over de mate en tijdsperiode van uitscheiding van *C. burnetii* via de verschillende excreta;
4. Kennis over de seroprevalentie op schapen- en geitenbedrijven in ons land en de verspreiding binnen koppels en tussen de verschillende diersoorten (rund, schaap, geit).
5. Kennis over interventiemogelijkheden: hierbij gaat het bijvoorbeeld over de effectiviteit van de bestrijding d.m.v. vaccins, behandelingen met antibiotica en diverse managementmaatregelen.

Prevalentieonderzoek *Coxiella burnetii* op schapen- en geitenbedrijven

Er is op dit moment maar beperkt informatie beschikbaar over de ernst en de omvang van de *Coxiella burnetii* gerelateerde abortusuitbraken op geiten- en schapenbedrijven in ons land. De analyse van de gegevens die zijn verzameld op dertien besmette geitenbedrijven geeft meer inzicht in de ernst van de verschijnselen op besmette bedrijven. Er is geen inzicht in de mate van voorkomen van de besmetting. Om inzicht te krijgen in de mate van besmetting van schapen- en geitenbedrijven met *Coxiella burnetii* is een prevalentieonderzoek nodig. Dit onderzoek kan op een aantal manieren worden uitgevoerd.

Voorstel 1.

Serologisch prevalentieonderzoek op schapen en geiten bedrijven.

Uit eerder prevalentieonderzoek op rundveebedrijven in Nederland kwam naar voren dat de binnenbedrijfsprevalentie hoger was naarmate een melkveebedrijf groter was. Mede daarom wordt voorgesteld om het prevalentieonderzoek op schapen- en geitenbedrijven uit te voeren op bedrijven met meer dan 100 volwassen dieren. Uitgangspunt is dat 20% van de bedrijven besmet is en dat dit met een betrouwbaarheid van 95% en een nauwkeurigheid van 5% moet worden aangetoond.

In de literatuur worden binnen de bedrijven seroprevalenties bij geiten genoemd van 16-57% en bij schapen van 5-24%.

De steekproef per bedrijf wordt daarom gebaseerd op het aantonen van een binnenbedrijfsprevalentie van minimaal 16% bij geiten en 5% bij schapen met een betrouwbaarheid van 95%.

Voor de berekening van het aantal te onderzoeken dieren is rekening gehouden met een Q-fever test met een sensitiviteit van 90%. Het is overigens niet bekend is hoe lang een titer bij een besmet dier blijft bestaan.

Tabel 1.

Aantal te onderzoeken geitenbedrijven en aantallen geiten bij de hierboven omschreven uitgangspunten.

Aantal bedrijven >100 geiten	289
Te onderzoeken bedrijven	133
Te onderzoeken geiten per bedrijf	21
Te onderzoeken aantal geiten	2.793

De begrote kosten voor dit prevalentieonderzoek op grote melkgeitenbedrijven bedragen indicatief naar schatting € 70.000,- excl BTW.

Tabel 2. Aantal te onderzoeken schapenbedrijven en aantallen schapen bij de hierboven omschreven uitgangspunten.

Aantal bedrijven >100 schapen	1.100
Te onderzoeken bedrijven	201
Te onderzoeken schapen per bedrijf	62
Te onderzoeken aantal schapen	12.462

De begrote kosten voor dit prevalentieonderzoek op grote schapenbedrijven bedragen indicatief naar schatting € 195.000,- excl BTW.

Voorstel 2

*Als alternatief voor bovengenoemde prevalentieschattingen van voorstel 1 kan een ruwe schatting van de prevalentie op schapen- en geitenbedrijven worden uitgevoerd met gebruikmaking van de monsters die worden verzameld in het kader van het *Brucella melitensis* onderzoek.*

Elk jaar worden in ons land van in totaal ongeveer 16.000 schapen en geiten bloedmonsters onderzocht op *Brucella melitensis* om de vrije status van ons land voor deze aandoening aan te tonen. Deze monsters zijn voor een deel afkomstig van schapen- en geitenbedrijven die deelnemen aan certificeringsprogramma's. Om aan het benodigde aantal monsters te komen worden deze aantallen tot ongeveer 16.000 aangevuld met monsters van bedrijven die ad random worden aangewezen. Van elk bedrijf worden maximaal 13 bloedmonsters onderzocht. Op basis van deze monsters kan dus een idee worden gekregen van de dierprevalentie (wat is de kans dat een willekeurig dier uit de populatie besmet is) maar niet van de bedrijfs- of binnenbedrijfsprevalentie (wat is de kans dat een bedrijf besmet is en als een bedrijf besmet is hoeveel dieren zijn er dan besmet).

Het voordeel van meeliften is dat er geen kosten worden gemaakt om de monsters op het laboratorium binnen te krijgen. Het nadeel is dat de monsterstroom per jaar deels door toeval wordt bepaald. Daarom kan pas achteraf worden vastgesteld of de bloedmonsters een goede afspiegeling zijn van de populatie schapen en geiten in ons land en of er van voldoende schapen of geiten monsters zijn binnengekomen. Bovendien is de doorlooptijd een jaar; in januari 2009 zijn alle bloedmonsters onderzocht.

De begrote kosten voor alternatief 2 bedragen naar schatting € 150.000,- excl BTW.

Voorstel 3.

Prevalentie van het agens in melkmonsters dmv PCR.

Eind 2007 beschikt GD ook over een realtime PCR in het kader van het betreffende runderonderzoek;

De monsternamen- en onderzoekskosten met de PCR zijn verder niet uitgewerkt en in onderstaand overzicht niet meegenomen.

Op basis van voorstel 1 kunnen we vaststellen hoeveel grote geitenbedrijven en hoeveel grote schapenbedrijven in Nederland zijn besmet en welk percentage van de dieren op een besmet bedrijf is besmet.

Het alternatieve voorstel 2 geeft een minder goede inschatting van de Nederlandse situatie omdat er dan geen informatie over de aantallen besmette bedrijven (bedrijfsprevalentie) komt. Bovendien is pas achteraf duidelijk of er voldoende gewenste monsters zijn binnengekomen.

Een specificatie van de kosten wordt in een offerte meegenomen.

De kosten voor alternatief 3. zijn niet in de begrotingen meegenomen, maar kunnen desgewenst nader worden uitgewerkt.

(38)

Epidemiology and Surveillance Unit
Centre for Infectious Disease Control- RIVM

phone: .
fax: .
E-mail: t

31-10-2007 17:38

To "

cc "

bcc

Subject overleg RIVM 31 oktober 2007

Geachte collega's

bijgevoegd de afspraken gemaakt tijdens het overleg van vandaag.

Met vriendelijke groeten,

With kind regards,

Afdeling
epidemiologieGD, Postbus 9, 7400
AA DeventerT: 0900-1770

www.gddeventer.com

Department of
epidemiologyGD, P.O. Box 9, 7400 AA
Deventer, The Netherlands

www.gddeventer.com

overleg RIVM 31 okt 07.doc q_koorts_anl_291007_gif.mht

Overleg Q-fever, uitbraak Zuid Nederland

Aanwezig; (RIVM), I (RIVM),

(GD), (GD)

Datum; 31 oktober 2007.

Overzicht van besproken onderzoeksvragen en acties.

= discussie van eerste analyses van relatie humane gevallen – geiten bedrijven (Qfever en onbekend).

- Nakijken afstanden. In Herpen zijn humane gevallen geconstateerd op minder dan 500 meter van een geitenbedrijf. Dergelijke afstanden worden niet gevonden in de analyses.

Antwoord; wat ik in de tabel en grafiek laat zien, zijn de gemiddelde afstanden van een humaan geval naar geiten bedrijven binnen 20 kilometer uitgewerkt voor Qfever besmette en niet-Qfever besmette geiten bedrijven. Dat is de reden waarom er geen afstanden < 5000 meter worden gevonden. Er zijn namelijk in de ruwe data wel degelijk afstanden die liggen tussen 100 en 1000 meter.

In de regressie analyse heb ik de afstanden niet geaggregeerd.

- Analyses uitsplitsen naar regio Herpen en overige regio's
- Analyse uitwerken voor alleen bedrijven die infectieus waren in 2007

= discussie eerste gegevens afkomstig van de enquêtes.

Op basis hiervan zijn een aantal vervolgvragen geformuleerd.

- Nakijken welke bedrijf een schapen bedrijf is.
- Uitwerken van abortus intensiteit per bedrijf
- Epi-curve (datum 1ste abortus, datum laatste abortus, intensiteit abortus i/d tijd) maken per bedrijf, op basis van enquête gegevens.
- Dynamisch GIS kaartje maken met perioden waarin geiten bedrijven infectieus waren
- Uitwerken periode mestuitrijden, en percelen waarop mest uitgereden is
- Updaten van GIS kaartje (postcode gebieden met infectieus geiten bedrijf) en de 109 humane gevallen waarvan een X-Y coördinaat bekend is.
- Vergelijken van bedrijfssituaties tussen bedrijven met Qfever in 2006 en 2007.
- Welke informatie geven de enquêtes met betrekking tot contacten tussen geiten bedrijven en humane gevallen (bijvoorbeeld humane gevallen bij Rotterdam hebben een geitenbedrijf bezocht in Brabant).

Tussentijdse resultaten zullen worden rondgestuurd.

Informatie over geïnfecteerde geitenbedrijven wordt gecodeerd verspreid.

Volgende afspraak donderdag 6 december, 11.00 uur te Deventer.

(39)

/RIVM/NL
01-11-2007 10:01

To 1
cc
bcc
Subject Fw: overleg RIVM 31 oktober 2007

Kan je dit op de responsagenda zetten (iom ,)?
Er volgen nog 2 mails, maar volgens mij met dezelfde inhoud!

Met vriendelijke groet,

Beleidsmedewerker LCI

RIVM - Centrum Infectieziektebestrijding
Postbus 1 (interne postbak
3720 BA Bilthoven

Telefoonnummer (Aanwezig op di-do en vrij)
www.rivm.nl/infectieziekten

— Forwarded by : /RIVM/NL on 01-11-2007 10:00 —

LCI

Sent by :

01-11-2007 09:30

To 1

cc

Subject Fw: overleg RIVM 31 oktober 2007

— Forwarded by : RIVM/NL on 01-11-2007 09:30 —

31-10-2007 21:02

To -

cc -

Subject Re: overleg RIVM 31 oktober 2007

Beste

Bedankt voor het overleg vandaag.

Hierbij de animatie van de humane Q-koorts gevallen.

Groetjes,

(46)

06-11-2007 17:37

cc

Subject
Re: Q-koorts detecteren en typeren

Beste ..

ik denk dat wij het in grote lijnen eens zijn. Maar vanuit zo'n gedachte komen tot een concrete actie betekent meer want er zijn altijd duizenden goed bedoelde wensen die tot niets leiden als er niet heel concreet iets wordt afgesproken. Dat betekent afspraken over wensen, de invulling daarvan, weggelaten van taken, afspraken over kosten en afspraken over privacy. Aan dit laatste hechten wij buitengewoon. Bij het bezoek aan een van de geitenbedrijven kregen wij te horen dat de kinderen van de geitenhouder wekenlang niet bij vriendjes welkom waren omdat zij mogelijk een vervelende ziekte aan het verspreiden waren. Daarnaast hebben wij ook van verschillende houders te horen gekregen dat zij aarzelden om in de toekomst opnieuw vrijwillig materiaal voor onderzoek in te zenden. Als je dus mensen mee wilt laten denken en doen zul je ze moeten beloven dat de informatie vertrouwelijk wordt behandeld.

Met vriendelijke groet,

*****

Specialist in Small Ruminant Health Care

GD
Postbus 9, 7400 AA Deventer

www.gdaeindhoven.com

From:
To:

Sent: Tuesday, November 06, 2007 10:34 AM
Subject: RE: Q-koorts detecteren en typeren

Beste ..

Zoals je weet hebben we dit meerdere malen (uitvoerig) in het responsteam

besproken.

Daar en toen is ook afgesproken dat bij de bedrijfsbezoeken de veehouders er op geattendeerd zouden worden dat, hiervoor in aanmerking komend materiaal, via de geëigende wegen naar de GD gestuurd zou kunnen worden. Potentieel besmet materiaal zou daar dan geprepareerd worden en in "onderzoeksvorm" doorgestuurd worden naar jouw afdeling op het RIVM; voor (methodeontwikkeling), typering en validatie. Ook in de briefwisseling van 19 sept. en 1 okt. j.l. van met de GD is hierop gewezen. zie volgende twee citaten:

"3. is het gelukt om - conform onderstaande mail - nog secties c.q. aangeboden te krijgen teneinde materiaal te verzamelen voor het optimaliseren van diagnostiek (dit 'ten koste' van kosten gepaard gaande met bezoeken aan de bedrijven uit 2006)."

"- Irt. eerder mailtje mbt. materialen van dieren die nu 'kwakkelen' en waarvan houders vinden dat ze onderzocht zouden kunnen worden: gezien de noodzaak tot het verkrijgen van materiaal voor ontwikkeling/validatie diagnostiek (kennisvraag aan RIVM ism. GD en CIDC) is het nodig dat: - bij bezoek bedrijven dienen vragen worden gesteld mbt. diergezondheid (nog kwakkelende dieren c.q. nieuwe abortussen; in dat geval dieren laten inzenden naar GD voor sectie en isolatie materialen; kosten: bezoeken aan bedrijven uit 2006 verminderen om daarmee de kosten van inzenden/sectie en isolatie materialen te dekken) "

Vriendelijke groeten,

Verzonden: 05 november 2007 18:25

Aan: " " " "

" " " "

Onderwerp: Re: Q-koorts detecteren en typeren

Beste mensen,

Ik heb maar weinig respons gezien op het onderstaande voorstel. Hoe gaan we hier mee verder? Het volgende lammerseizoen komt al snel dichterbij.

Groet,

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100

4.1

19-11-2007 18:57

To
cc
bcc

Subject Re: Q-koorts detecteren en typeren

History: This message has been replied to

Beste ,

komende donderdag zit ik van 11-13.30 uur in De Schakel in Nijkerk. We zouden daar af kunnen spreken of ook bij het RIVM; in het laatste geval kan ik tussen 14 en 14.30 uur bij jullie zijn. Laat je even weten wat het beste past?

Met vriendelijke groet,

*****

Specialist in Small Ruminant Health Care

GD
Postbus 9, 7400 AA Deventer

www.gdaeventer.com
----- Original Message -----
From:
To:

Sent: Monday, November 19, 2007 6:01 PM
Subject: Re: Q-koorts detecteren en typeren

Beste ,

Het lijkt me goed als we hiervoor om de tafel gaan zitten; dan kan ik beter toelichten wat ik graag zou willen en jullie wat jullie wel of niet kunnen leveren en onder welke voorwaarden (zoals bijv. welke gegevens), tegen welke kosten en zo. Zal ik daarvoor bij de GD langkomen? Ik zou bijv. as donderdag aan het eind van de middag kunnen. Ik zal kijken of er iemand van LZO mee kan.

Met vriendelijke groet,

To

Van: @minvws.nl]
 Verzonden: dinsdag 27 november 2007 11:11
 Aan:

CC:
 Onderwerp: RE: Q-koorts

Ik zou hier enige haast mee willen maken. Het BAO waarin e.e.a. is afgesproken vond al 2 maanden geleden plaats. En het lammerseizoen gaat van start in december. Lijkt me ook goed het CIB uit te nodigen (

Ik kan alleen 30 november in de ochtend niet.

Gr.

Cluster Infectieziekten
 Directie Publieke Gezondheid
 Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)
 Postbus 20350
 2500 EJ Den Haag
 T 070
 E @minvws.nl
 www.minvws.nl

-----Oorspronkelijk bericht-----

Van: @vwa.nl]
 Verzonden: dinsdag 27 november 2007 10:59
 Aan:

Onderwerp: Q-koorts

Beste Allen,
 Nog te plannen: overleg mbt. implementatie van vervolgonderzoek outbreak Q-koorts + gerichte hygiëneadviezen rond geboorten zeker als er sprake is van abortusproblematiek alsmede de vorm van communicatie van die adviezen. Eea. conform de adviezen in BAO en de reactie die LNV daarop naar De Goeij stuurde. Ik zou GD willen verzoeken om een aanzet te maken voor deze adviezen. Communicatiemedium zou kunnen zijn (een uitbreiding van) de Q-koorts-folder die reeds is opgesteld. Het door GD opgestelde plan van onderzoek hecht ik hierbij aan. Overleg kan plaatsvinden bij VWA. De volgende data komen in aanmerking: 30 nov mo/mi; 5 dec.mo/mi; 10 dec. mi; 11 dec. mo/mi; 13 dec. mi; 17 dec. mi. Wellicht kunnen jullie doorgeven welke datum jullie schikt. Hoor het graag. Groet,
 <<Prevalentie onderzoek KH_def 281007 def.doc>>

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is gezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If

you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.